

Kdo dá jméno mému obrazu

Když Jitka Štenclová začíná nový obraz, často už ví, jak se bude jmenovat. Pak jsou ale situace, kdy je obraz dávno hotov a malířka pro něj nemá jméno. „V takových případech, zvláště před výstavou, povolám rodinnou radu a manžel nebo děti vymýšlejí. Dát obrazu jméno, to je jako si ho definitivně adoptovat. Alespoň to tak cítím. A pak se s ním o to hůř loučím. Vlastně se vůbec se svými obrazy nerada loučím.“

Malujete tedy především pro sebe, ne pro druhé?

Pro sebe? To asi není přesné. Maluji – řekla bych – ze své vnitřní potřeby. Z potřeby nějak se vyjádřit, vyjádřit své emoce. Malba je pro mne velmi niterná záležitost. Citová i citlivá záležitost.

Takže nikdy nepřemýšlíte předem o tom, kde by ten obraz mohl viset, komu patřit?

Nepřemýšlím. Prostě mám najednou pnutí jít malovat, a tak jdu a maluju. Děti a muž to na mně už poznají. O účelu, o smyslu obrazu v tom momentě vůbec nehlobám, často ho pochopím až dodatečně. Ano, i to jméno mne napadne, až když odložím štětec. Anebo také za pár dní, týdnů... Malba je ale můj způsob vy-

jádření. Někdy maluju a mám pocit, že to ani nejsem já, kdo vede štětec, že to všechno vzniká někde mimo mne. Když se tohle stane, je to velké štěstí. Náhle! Každopádně mi tento způsob velmi pomáhá.

V čem?

Ve všem. V životě.

S potřebou malovat se člověk asi musí narodit, ne?

Nemůžu mluvit za jiné, ale já to skutečně jako potřebu cítím od dětství. Maminka vypráví, že jsem jako malá byla nemocná, ale odmítala jsem ležet pod peřinkou. Stála jsem v postýlce, lomcovala šprušlemi a plakala, že chci malovat. A tak mne nakonec z postele vytáhla, dala mi barvičky, já si namalovala obrázek,

uklidnila se a šla zase způsobně marodit pod peřinu. Nevím, možná to takhle má víc dětí. A je také možné, že u mne sehrál velkou roli tatínek, který taky maloval.

Byl malíř?

Tatínek byl kantor, ale vždycky ho malování nějakým způsobem přitahovalo. Musel se starat o rodinu, živil se jako středoškolský profesor v Opavě, ale ve svém volnu a o prázdninách maloval. Když mi bylo osm, daroval mi první olejové barvy. Ovšem s výhradou, že se musím napřed naučit pořádně temperou. Měl pravdu, mnohokrát jsem si na něj vzpomněla.

Ale pokud vím, malbu jste ale dokonce nestudovala, vsadila jste především na textilní tvorbu. Proč vlastně?

Na střední umělecko-průmyslové škole jsem malbu studovala, měli jsme obor interiérová malba. Velice ráda vzpomínám na skvělého malíře profesora Aloise Vitíka, který nás velmi citlivě do malby uváděl. Potom jsem se ale rozhodla studovat na vysoké škole textilní výtvarnictví. Významnou roli při mém rozhodování sehrál profesor Kybal, který si kdysi prohlédl mé práce a řekl: Tu bych bral. Jenže mně bylo tehdy teprve patnáct, musela jsem nejprve na střední školu. Nicméně jeho věta mi nějak uvízla v paměti.

Uživilo vás tohle řemeslo?

Jednou jedinkrát se mi podařilo vydělat víc než můj muž, ale to bylo skutečně jenom jednou a připomínám, že tehdy, v 80. letech, platy lékařů byly

směšně nízké. Tehdy jsem za výzdobu pražského Nerudova gymnázia dostala tak malý honorář, že to vycházelo na 60 haléřů na hodinu... Ta práce mne ovšem přivedla k další zakázce – pro gymnázium v Libni jsem utkala dva velké goblény. Pro mne ideální zakázka: mohla jsem vytvářet po nocích, když jsem děti uložila do postýlek. A tentokrát i honorář byl zajímavější, měla jsem dokonce o trošičku víc, než kolik vydělal můj muž – lékař. To byla jediná výjimka, pak už se to neopakovalo. Ale abyste mne dobře chápala, nestěžuju si. Tak to prostě bylo. A textil mně v té době maximálně vyhovoval.

Proč?

Protože jsem se mohla té práci věnovat doma, po nocích. Neumím si předsta-

vit, jak bych malovala v dvoupokojovém bytě se čtyřmi dětmi. Naposledy jsem vlastně namalovala obraz olejem, když jsem čekala první dítě. Malovala jsem ale stejně na balkoně, aby v bytě nebyly cítit výpary, a já to miminko nepřiotrávila.

Neměla jste tedy nikdy ateliér?

Měla, ale byl poměrně daleko od domova, zatékalo do něj a dost brzy jsem o něj přišla. Než děti vyrostly, věnovala jsem se textilu, krajky jsem špendlila v pokoji na koberci a děti skákaly přes ně. A když už byly větší, až vlastně po revoluci 1989, podařilo se mi získat pro sebe prostory, které jsem hrdě nazvala ateliérem. Bydleli jsme tehdy v Modřanech v paneláku a já si tam pronajala bývalou kolárnu. Byl to

Začala jsem se *vracet k malbě*, ta mne vždy přitahovala

zvláštní prostor, pod stropem vedly trubky a okno bylo spíš škvíra; nicméně pro mne to byl hotový zázrak. Místo, kde jsem po letech mohla začít vytvářet větší věci a kde jsem se začala zvolna vracet k tomu, co mne vždy nejvíc přitahovalo, těšilo, co je bližší mé podstatě. Na začátku devadesátých let jsem se odpoutala od textilu a opět došla k malbě.

Co myslíte, kdybyste byla muž, chovala byste se stejně, anebo byste si prostě nenechala malbu vzít, ani když byly děti malé?

To je otázka. Myslím si, že to všechno mělo tak být, že jsem se měla věnovat nejprve textilu. Víte, zpočátku mi dělalo hrozný problém třeba upalčkovat vzorník, to jsem snad dělala na škole půl roku. Ale později jsem se nadšeně

pustila do monumentální krajky, to byla velká radost. Moje čtyřdílná krajka Čtvero ročních dob putovala po různých výstavách, až ji nakonec koupilo belgické královské muzeum v Bruselu. To byl docela zážitek a radost, byť jsem telegram s nabídkou: „Máme zájem o zakoupení Vaší práce pro Francii“ prošvihla. Pošták mi dopis hodil do schránky, bylo léto, pobývali jsme s dětmi měsíc na chalupě. Zdálo se to být už passé, když jsme se vrátili. Ale paní doktorka Tučná z Umělecko-průmyslového muzea mou práci nabídla Musées Royaux d'Art et d'Histoire a od roku 1980 je krajka tam. Ne, s textilní tvorbou jsem určitě nic neztratila, patřila k určitému období mého života. Přitom jsem i trochu malovala, ke každé textilní práci musíte mít návrhy. Ale je pravda, že je to už pryč. Ted'

mám zase jiné období. Maluju! A mám také svůj ateliér.

Jak se k vašemu umění staví rodina? Víte, že váš muž Cyril Höschl, povoláním psychiatr, hraje výborně na klavír, ale...

... on nemaluje a já neznám noty! Z hudby mě několikrát vyhodili, nicméně hudbu ráda poslouchám. Myslím, že mám pro ni pochopení a cítím ji dobře.

A rozumí vaši blízcí vašim obrazům?

Výtvarné sklony má asi nejvíc Patrik, který teď studuje FAMU. Kristina, která je povoláním lékařka a taky horolezkyně, je skvělá muzikantka. Svého času i amatérsky koncertovala jak na housle, tak na klavír... Karolína vystudovala několik vysokých škol spíše humanitního zamě-

Foto a repro: Günter Bartoš

Jitka Štenclová, Hřiště (výřez), 2007, olej na plátně

Myslím, že moji blízcí vědí, proč *maluju*. A *chápu*...

ření a teď zrovna přivedla na svět své čtvrté dítě, dětem se zcela věnuje a je s nimi šťastná. Syn Cyril je zase nadšený svou profesí, je počítačový expert, ale do své garsonky si odstěhoval i to svoje violoncello... Umělecké sklony určitě tedy mají. Jak se dívají na mě? Řekla bych, že mě tolerují a jsou ochotní přijít na vernisáž, pokud se tady zrovna vyskytují. Víceméně mi fandí, cítím to.

A ještě vymýšlejí názvy pro vaše obrazy?

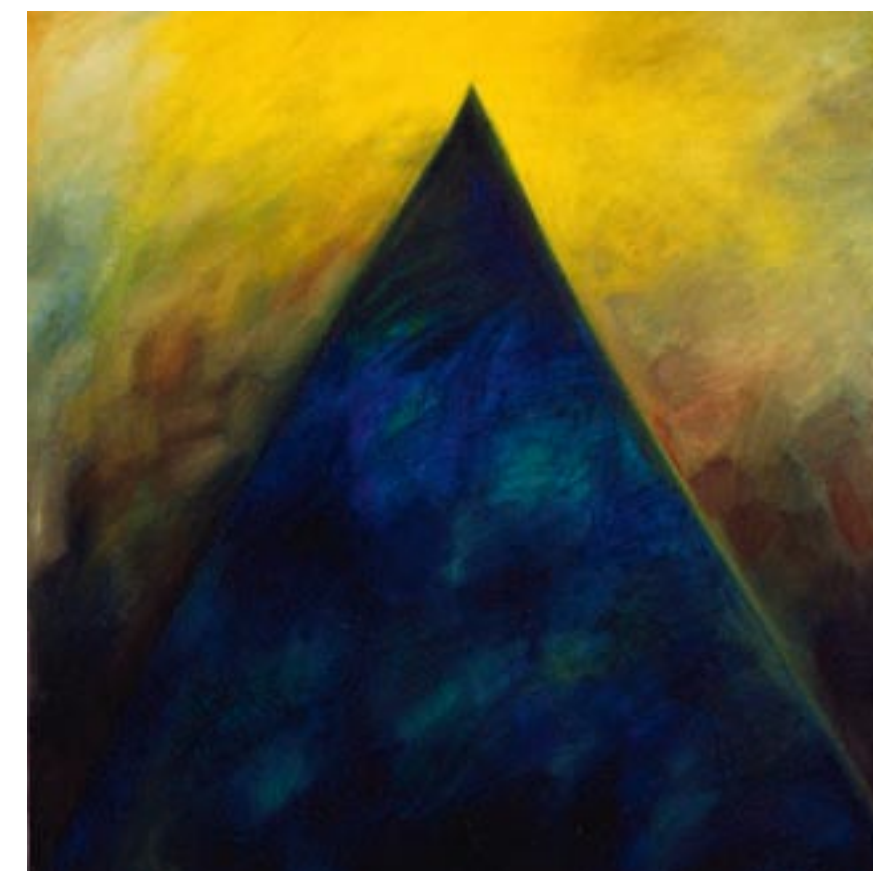
Když je o to požádám, jdou mi na pomoc. Tak nevím – jak bych vám to řekla... Myslím, že vědí, proč maluju. A chápu, co maluju. ■

• Ak. mal. **Jitka Štenclová**
 • se narodila 10. 12. 1952 v Opavě,
 • vystudovala Střední umělecko-
 • průmyslovou školu a Vysokou školu
 • umělecko-průmyslovou v Praze.
 • Svá díla – gobelíny, tapiserie,
 • krajky, artefakty či šperky z plastu
 • a v posledních letech především
 • obrazy – vystavovala na mnoha
 • společných i samostatných výstavách
 • doma i v zahraničí. Její práce dnes
 • vlastní řada veřejných institucí v Praze,
 • Bruselu, Sydney a dalších městech.
 • Jitka Štenclová žije a maluje v Praze,
 • se svým mužem Cyrilem Höschlem
 • vychovala čtyři děti.
 • www.jitkastenclova.com

Foto a repro: Günter Bartoš

Jitka Štenclová, Pod sluncem (výřez), 2004, olej na plátně

Jitka Štenclová, Osudný vrchol, 1998, olej na plátně

Příběh jednoho obrazu Jitky Štenclové

„Byla neděle, jaro, rok 1998. Šla jsem do ateliéru, musela jsem tam jít. Začala jsem malovat nejprve oblouk. Měla jsem snad určitou představu, co budu dělat, ale najednou bylo všechno jinak. Byl to stav, kdy si vlastně nic neuvědomuju, jen maluju. Proč oblouk, proč ten trojúhelník? Nevím. Dokončila jsem to, ještě barvy neoschly a já se rozbrečela. Pochopila jsem, co to je. Je to obraz o Viktorovi, bratrovi mého muže. Ten trojúhelník je vrcholek Kozích hřbetů, o nějž se před pár měsíci roztříštila helikoptéra, v níž letěl se svými kolegy. Byla mlha, rozbili se o hřbet hory. Modrá byla ta helikoptéra. Světla nad horou, to je jiná dimenze...”

Přivedla jsem tehdy do ateliéru celou rodinu, mokrý obraz byl ještě suggestivnější, než je dnes. Nikdy bych ho také nikomu nedala, neprodala. Ale pak v roce 2000 se v Národní galerii konala výstava s názvem Konec světa a Cyril byl požádán, aby přispěl do sborníku a vybral k tomu jeden obraz. Sepsal krásný esej, a když psal, už věděl, že vybere právě tento obraz. Po výstavě zůstal ve sbírkách Národní galerie. Beru to jako poctu Viktorovi, kterého stále tolik postrádáme.“